

Klimat- och miljöhandlingsplan Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning 2020-2023

Reviderad version 2022

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Sammanfattning

Stockholms stads miljöprogram gäller för åren 2020-2023. Miljöprogrammet är ett kommunövergripande styrdokument som är uppbyggt kring sju övergripande miljömål. Miljömålen utgör en lokal precisering av de 17 nationella miljökvalitetsmålen som är mest relevanta för Stockholm. Samtliga mål i miljöprogrammet berör Spånga-Tensta stadsdelsnämnd även om inte alla delmål följs upp av nämnden.

I samband med att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd antog sin verksamhetsplan för 2020 togs beslut om att en lokal klimat- och miljöhandlingsplan ska tas fram. Klimat- och miljöhandlingsplanen ska åskådliggöra stadsdelsnämndens aktiviteter och åtgärder som bidrar till att uppnå miljömålen i det centrala miljöprogrammet. Handlingsplanen speglar förvaltningens arbete för att en hållbar livsmiljö ska värnas om och utvecklas. Den beskriver mål, delmål och indikatorer som nämnden följer upp samt anger aktiviteter och åtgärdsområden som förvaltningen ska arbeta med.

Handlingsplanen fungerar som ett styrande dokument som förvaltningen ska utgå ifrån när verksamheterna formulerar åtaganden och arbets sätt. Enheterna kan därefter välja de mest kostnadseffektiva åtgärderna, inom ramen för sina uppdrag och budget, att arbeta med för att nå målen. Samtliga medarbetare inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ska känna till klimat- miljöhandlingsplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet.

I handlingsplanen presenteras de sju prioriterade miljömålen från miljöprogrammet som Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ska arbeta med. Under varje rubrik finns en inledande målbeskrivning samt vilka etappmål som är kopplat till det övergripande miljömålet. Efter varje målbeskrivning presenteras därefter de lokala åtgärderna i tabellform som klimat- och miljöhandlingsplanen består av. Handlingsplanen består av dels lokala indikatorer samt aktiviteter och ansvarsområden framtagna av förvaltningen och dels nämndens indikatorer från stadsledningskontoret. Till varje aktivitet finns även ett utpekat genomförandeansvar samt en tidplan.

Stadsdelsförvaltningen följer upp utfallen och måluppfyllelsen i ILS i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Miljöhandlingsplanens mål och aktiviteter revideras sedan årligen i samband med verksamhetsplanen till och med 2023.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	5
Genomförande och uppföljning	5
Ansvar.....	5
Prioriterade miljömål och aktiviteter	7
1. <i>Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040</i>	7
2. <i>En fossilfri organisation 2030</i>	9
3. <i>Ett klimatanpassat Stockholm</i>	11
4. <i>Ett resurssmart Stockholm</i>	13
5. <i>Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem</i>	16
6. <i>Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö</i>	19
7. <i>Ett giftfritt Stockholm</i>	20

Inledning

Stockholms stads miljöprogram gäller för 2020-2023. Miljöprogrammet är ett kommunövergripande styrdokument som är uppbyggt kring sju övergripande miljömål. Miljömålen utgör en lokal precisering av de 17 nationella miljö kvalitetsmålen som är mest relevanta för Stockholm. Samtliga mål i programmet berör Spånga-Tensta stadsdelsnämnd även om inte alla delmål följs upp av nämnden.

De övergripande miljömålen är:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö
- Ett giftfritt Stockholm

Samtliga nämnder och styrelser ska i sina verksamhetsplaner redovisa hur de avser att bidra till att staden når dessa mål samt följa upp hur arbetet går. Miljöprogrammet är på så sätt integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi. Nämnd eller styrelse med utpekad ansvar för ett delmål har även ansvar för att i sin verksamhetsplan formulera bland annat aktiviteter som syftar till att uppfylla miljöprogrammets mål.

I samband med att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd antog sin verksamhetsplan för 2020 togs beslut om att en lokal klimat- och miljöhandlingsplan ska tas fram. Klimat- och miljöhandlingsplanen ska konkretisera stadsdelsnämndens aktiviteter som bidrar till att uppnå miljömålen i miljöprogrammet. Handlingsplanen speglar förvaltningens arbete för att en hållbar livsmiljö ska värnas om och utvecklas. Den beskriver mål, delmål och indikatorer som nämnden följer upp, samt anger aktiviteter som förvaltningen ska arbeta med.

Genomförande och uppföljning

Klimat- och miljöhandlingsplanen anger specifika åtgärder som verksamheter inom förvaltningen ska genomföra och arbeta efter. Den fungerar som ett styrande dokument som enheterna kan utgå ifrån när verksamheterna formulerar åtaganden och arbetssätt. Enheterna kan därefter själva välja de mest kostnadseffektiva åtgärderna, inom ramen för sina uppdrag och budget, att arbeta med för att nå målen. Varje aktivitet beskrivs mer ingående i stadens integrerade system för ledning och styrning (ILS) med förslag på arbetssätt, inriktningar och uppföljningsansvar.

Samtliga medarbetare inom Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning ska känna till klimat- och miljöhandlingsplanens innehåll och tillämpa den i det dagliga arbetet. Stadsdelsförvaltningen följer upp utfallen och måluppfyllelsen i ILS i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelse. Handlingsplanens mål och aktiviteter revideras sedan årligen i samband med verksamhetsplanen.

Ansvar

Målen i miljöprogrammet är styrande för staden som helhet, även om inte alla delmål berör eller följs upp av Spånga-Tensta stadsdelsnämnd. I miljöprogrammet har stadsdelsnämnderna

inga utpekade utsläppsbeting, men ska arbeta och verka utifrån givna förutsättningar för att bidra till att miljömålen uppnås. Centralt för den lokala klimat- och miljöhandlingsplanen är att miljötänket ska integreras i alla verksamheter, men att fokus ska ligga på åtgärder inom stadsdelsnämndens rådighet. Genom samverkan i form av initiativ och förslag riktade till andra bestämmande instanser är förhoppningen däremot att miljömässiga förbättringar och förändringar även ska kunna realiseras inom områden som stadsdelsnämnden saknar rådighet inom.

Avdelningschefer är ansvariga för att skapa goda förutsättningar för klimat- och miljöarbetet på enheterna. Att ta vara på och utveckla personalens kompetens och engagemang i klimat- och miljörelaterade frågor samt att driva arbetet framåt. Aktiviteterna är formulerade så att avdelningschefer ansvarar för åtgärder som är förvaltningsövergripande och där hela avdelningar berörs. Enhetschefer ansvarar för att genomföra aktiviteter som berör en eller flera enheter och när en specifik enhet är rubricerad innebär det att endast den enheten har uppföljnings- och genomförandeansvar för aktiviteten. Miljöstrategen har ett samordnande ansvar för de övergripande miljö- och hållbarhetsfrågorna samt en rådgivande funktion för enheterna.

Prioriterade miljömål och aktiviteter

Nedan presenteras de sju prioriterade miljömålen från miljöprogrammet samt de aktiviteter och indikatorer som Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ska genomföra för att bidra till att uppnå målen under planperioden. Nämndens utpekade aktiviteter och indikatorer presenteras efter målbeskrivningen i tabellform.

1. Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040

Målbilden är att Stockholms stad och dess invånare har ställt om sin energianvändning till att vara fossilfri till år 2040. Detta innebär att energianvändning för uppvärmning, transport el- och gasanvändning i Stockholm inte genererar några nettoutsläpp av växthusgaser samt att staden verkar för att konsumtionens globala klimatpåverkan minskar kraftigt.

Etappmål för programperioden är:

- Minskade växtgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare.
- Minskad klimatpåverkan från konsumtionen.

1.1. Minskade växtgasutsläpp – högst 1,5 ton CO₂e per invånare

Etappmålet innebär att år 2023 ska de totala växthusgasutsläppen i ett växande Stockholm ha minskat till att vara högst 1,5 ton CO₂e per invånare. De växthusgasutsläpp som ingår i beräkningarna är de som orsakas av all energianvändning inom Stockholms stads geografiska gräns. Det innebär utsläppen från vägtransporter, spårtrafik, sjöfart, arbetsmaskiner, starter och landningar vid Bromma flygplats, uppvärmning, tappvarmvatten, kylning samt användning av el och gas. Det som inte ingår är de utsläpp som orsakas av stockholmarnas resor utanför kommungränsen samt de utsläpp från produktion av varor eller tjänster som tillverkas utanför kommungränsen.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Genom stadsplanering bidra till transporteffektivitet och ett ökat kollektivt resande samt ökat resande med cykel.
- Öka de negativa utsläppen genom uppskalning av biokolproduktionen och undersök möjligheterna till koldioxidfångning och –lagring (BECCS).
- Stimulera delningsekonomi, exempelvis genom att främja bilpooler.
- Arbeta för fossilfria arbetsmaskiner bland annat på byggarbetsplatser genom inköpskrav och innovationsprojekt.

Uppföljningsansvaret ligger hos kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsmyndigheten.

1.2. Minskad klimatpåverkan från konsumtionen

Etappmålet innebär att de konsumtionsbaserade klimatutsläppen behöver minska. Staden är en upphandlande myndighet som kan påverka konsumtionens klimatpåverkan genom kravställande i inköpsprocessen. Under programperioden ska klimatpåverkan från Stockholms stads inköpta livsmedel och måltider minska med en femtedel och utsläppen från Stockholms stads egna tjänsteresor med flyg minska.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Minimera verksamheternas tjänsteresor med flyg.
- Utveckla klimatkrav för inköp av livsmedel och måltider i stadens verksamheter.

Uppföljningsansvaret ligger hos kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskydds nämnden.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Inventera och planera för projektet Frihet på cykel.	Staben	2.3 Nämndens verksamheter har effektiva och hållbara transporter
Tillhandahålla utrustning och grundläggande kringutrustning för digital kommunikation.	Kansli	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Genomföra informationsinsatser om sparsam och miljöanpassade körning för medarbetare som använder förvaltningens bil i tjänst.	Lokal- och stadsmiljö Samtliga enhetschefer	2.3 Nämndens verksamheter har effektiva och hållbara transporter
Verka för att körning med privata bilar i tjänst minskar.	Samtliga avdelningschefer	2.3 Nämndens verksamheter har effektiva och hållbara transporter

Aktiviteter 2023	Genomförandeansvar
Inventera och planera för införandet av bilpool.	Lokal- och stadsmiljö

KF-indikatorer 2022	KF:s årsmål	Nämndens årsmål
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling.	90 %	90 %
Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider.	1,70 kg CO2 per kg livsmedel	1,40 kg CO2 per kg livsmedel

2. En fossilfri organisation 2030

Målbilden är att Stockholms stad organisation ska vara fossilfri 2030 inom samma systemgränser som stadens övriga utsläppsmål. Genom att staden går före och ska vara fossilfri redan år 2030 behöver växthusgasutsläppen från energianvändningen i stadens organisation minska i en snabbare takt än motsvarande utsläpp i den geografiska staden.

Etappmål för programperioden är:

- Minskade växthusgasutsläpp – högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter.
- Effektiv energianvändning.

2.1. Minskade växthusgasutsläpp – högst 105 000 ton CO₂e från stadens verksamheter

Etappmålet innebär att växthusgasutsläppen från stadens verksamheter ska minska med 30 procent under programperioden, för att nå det övergripande målet om en fossilfri organisation. Stadens egen fordonspark består idag av miljöfordon och ett utbyte mot fossilfria fordon sker kontinuerligt inom ramen för stadens egna fordonsupphandlingar. Inom flera av stadens verksamheter testas elcyklar istället för bil vilket också genererar hälsoeffekter.

Gröna hyresavtal kan vara ett verktyg för att driva miljö- och klimatarbetet framåt och kan testas i mindre skala. Det finns koppling till fossilfrihet men även andra miljöaspekter kan beaktas. Staden köper varor och tjänster för 35 miljarder kronor per år. Staden har därmed en stor påverkan att minska klimatpåverkan genom att ställa krav i sina upphandlingar på till exempel arbetsmaskiner, egna fordon, el, livsmedel, plastprodukter, vitvaror bland annat.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Identifiera vilka hyresavtal inom stadens nämnders och bolagsstyrelsers som är bäst lämpade för gröna hyresavtal och initiera pilotprojekt.
- Ställa krav på fossilfrihet avseende fordon, transporter och arbetsmaskiner, vid lokalinhyrningar samt inköp och upphandling.

Uppföljningsansvaret ligger hos kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden.

2.2. Effektiv energianvändning

Den totala köpta energin i stadens verksamheter bibehålls på samma nivå under programperioden. Etappmålet innebär att staden effektiviserar sin energianvändning med 5 procent relativt den verksamhet som bedrivs. Byggnader som är äldre än 10 år ska effektiviseras med 10 procent. På så sätt blir energianvändningen mer effektiv i den växande staden. Produktionen av solenergi ska öka med 100 procent. Energieffektivisering är viktigt ur både ett resurshållningsperspektiv och ur ett kostnadshänseende.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Fortsatt prioritera en effektivisering av energianvändningen genom driftoptimering, förbättrat klimatskal, energieffektiv belysning (LED), utbyte av vitvaror och torkskåp i förskolor och installation av solceller.
- Energieffektiviseringar av byggnader vid större renoveringar och ombyggnationer.
- Fortsätta arbetet med att centralisera elavtalen för att säkerställa att även mindre elförbrukare fångas upp och ingår i det centrala avtalet.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Genomföra en informationsinsats angående minskad elanvändning i alla verksamheter.	Lokal- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Utreda elförbrukningen i den yttre miljön.	Lokal- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Säkerställa att solceller och/eller solfångare används i nybyggnation av förskolor.	Lokal- och stadsmiljö Förskola	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Säkerställa att det finns laddplatser till förvaltningens fordon.	Kansli	2.3 Nämndens verksamheter har effektiva och hållbara transporter
Verka för att körning med privata bilar i tjänst minskar.	Samtliga avdelningschefer	2.3 Nämndens verksamheter har effektiva och hållbara transporter

Aktiviteter 2023	Genomförandeansvar
Implementera ny rutin för energibesparing i verksamheterna.	Samtliga enhetschefer

KF-indikatorer 2022	KF:s årsmål	Nämndens årsmål
Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling.	90 %	90 %
Totalt köpt energi i stadens verksamheter.	1945 GWh	1,61 GWh

3. Ett klimatanpassat Stockholm

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad som är väl förberedd att kunna hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat. Stockholm ska ha en hög kapacitet att hantera både direkta och indirekta effekter av exempelvis höga vattennivåer och – flöden, skyfall, värmeböljor och långvarig torka. Staden ska på lång sikt ha en god planering för att kunna hantera höjda havsnivåer. För att klimatanpassa Stockholm krävs att stadens nämnder och bolagsstyrelser samverkar internt så att arbetet kan samordnas och är effektivt. Det är av vikt att inte bara samverka kring stadsutveckling utan även kring befintlig stadsdelsbebyggelse samt förvaltning och skötsel av vidtagna åtgärder.

Etappmål för programperioden är:

- Stärkt förmåga att hantera effekter av skyfall.
- Stärkt förmåga att hantera effekter av värmebölja.

3.1. Stärkt förmåga att hantera effekterna av skyfall

Etappmålet innebär att förmågan att förebygga störningar såväl i befintlig miljö som vid stadsutveckling behöver byggas upp under programperioden. Stadens fastigheter och verksamheter som riskerar att påverkas kritiskt av skyfall ska ha upprättat en förebyggande handlingsplan.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Bygg mångfunktionella ytor som bidrar till att hantera skyfall.
- Säkerställ hållbar dagvattenhantering genom exempelvis gröna tak och genomsläpplig beläggning samt växtbäddar och skelettjordar med träd i stadsmiljö.
- Väg in klimatanpassningsåtgärder i beslut om investeringar med perspektivet att dessa kan bidra till mervärden som ger andra vinster för samhället, exempelvis en attraktiv stad för boende, besökare och näringslivet.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos trafiknämnden.

3.2. Stärkt förmåga att hantera effekterna av värmebölja

Etappmålet innebär att åtgärder riktas mot att göra Stockholm mer förberett att hantera höga temperaturer vid värmebölja, så att risken för negativ påverkan på människors liv och hälsa minskar.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Utöka stadsmiljön med mer grönska, vatten och vegetation som skuggar.
- Genomför temperatursänkande åtgärder på och i anslutning till byggnader för att säkerställa god inomhusmiljö.
- Ordna svalkande miljöer, exempelvis svala rum på äldreboenden.
- Bygg mångfunktionella, svalkande utomhusmiljöer.
- Identifiera lösningar för att samla in regnvatten som kan återanvändas under perioder med torka.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos kommunstyrelsen och Stockholms Stadshus AB.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Fler träd ska planteras på strategiska platser.	Loka- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan

Löpande aktiviteter 2022-2023	Genomförandeansvar	VP-mål
Ansöka om och genomföra klimatinvesteringar.	Lokal- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Planera om möjligt för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) vid egna initierade parkinvesteringar.	Lokal- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan

4. Ett resurssmart Stockholm

Målbilden är att Stockholms stad har utvecklats till en stad där resurser används effektivt och i enlighet med EU:s avfallshierarki. Det innebär att staden har identifierat och kartlagt stora resursflöden och har en utarbetad strategi för att skapa cirkularitet för dessa.

Etappmål för programperioden är:

- Minskad resursanvändning och klokare konsumtion.
- Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden.
- En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen.

4.1. Minskad resursanvändning och klokare konsumtion

Etappmålet innebär minskad användning av resurser och klokare val av produkter och tjänster. Under programperioden ska återbruket i Stockholm öka väsentligt och inom stadens verksamheter mångdubblas. Såväl dricksvattenförbrukningen som matsvinnet ska minska inom stadens verksamheter till 2023. Minskad resursanvändning och klokare konsumtion avseende produktval är grunden till en cirkulär ekonomi och en god resurshållning. För att minska resursanvändningen krävs omprioriteringar. Klokare val handlar om att välja produkter som kan recirkuleras, att de inte innehåller skadliga ämnen eller är svåra att återvinna.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Minimera matsvinn i stadens verksamheter.
- Minimera onödig materialåtgång genom väl planerade upphandlingar i stadens verksamheter.
- Underlätta för ökat återbruk genom exempelvis fler pop-up-återbruk, stationära återbruk, förstärkning på återvinningscentraler och åtgärder för ökat återbruk av textilier.
- Använda stadens interna återbrukscentrum, Stocket, som ett förstahandsalternativ i samband med inköp av möbler och inventarier till stadens verksamheter.
- Stärk planeringen för multifunktionella ytor och tillskapandet av platser, utrymmen och infrastruktur som möjliggör en cirkulär hantering av stadens resursflöden.
- Vidareutveckla stadens miljöhänsynskrav i stadens program för upphandling och inköp och stärk inriktningen mot cirkulär ekonomi och avfallsförebyggande.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos Stockholm vatten och Avfall AB.

4.2. Ökad recirkulation av materiella resurser inom staden

Etappmålet innebär ökad materialåtervinning framför förbränning och omvandling till fjärrvärme för de material där det är möjligt. För matavfallet finns ett nationellt etappmål till 2020 som innebär att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorters ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara. Stockholms stad har en högre ambitionsnivå med målsättningen att insamlingsgraden ska vara 60 procent år 2020 och öka till 70 procent år 2021. Till 2023 ska mängden plast som går till energiåtervinning minska till mindre än en tredjedel jämfört med 2019 års nivåer. Mängden matavfall som går till biogasproduktion samt mängden fosfor som återförs till kretsloppet ska nära tredubblas under programperioden.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Utveckla möjligheter att lämna ifrån sig avfall i offentlig miljö i syfte att minska nedskräpning och spridningen av mikroplast, men även för att öka mängden avfall som får ett cirkulärt flöde.
- Arbeta för ett resurseffektivt återbruk av grus som används för sandning av gator och cykelväg under vinterhalvåret.
- Öka möjligheterna för stadens verksamheter och hyresgäster att sortera ut matavfall samt övriga avfallsfraktioner.
- Verka för att textilier tas om hand resurseffektivt så att mängden textilier som går till förbränning minskar.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos Stockholm vatten och Avfall AB.

4.3. En ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen

Den växande staden genererar stora materialströmmar både in i byggnader och infrastruktur, liksom en stor mängd avfall i samband med rivning, ny- och ombyggnationer. Etappmålet innebär att staden, genom rätt hantering, genererar en högre grad av cirkulation av schaktmassor och andra material inom byggprocessen.

Nämnden har inget specifikt utpekade ansvar att genomföra aktiviteter som bidrar till att nå etappmålet under det prioriterade miljömålet. Det går däremot att koppla arbetet med resurshållning av byggnadsmaterial till målet och indikatorn.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Använd byggvarubedömningen (BVB) och likvärdiga verktyg med avseende på resurshållning vid materialval och fortsätt att ställa krav på att byggnadsmaterial är miljöbedömda och dokumenterade i en digital loggbok.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos exploateringsnämnden.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Utreda möjligheten för pilotprojekt med mobil ÅVC tillsammans med SVOA.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välskött och tillgänglig
Utreda hur avfallssortering i offentlig miljö kan förbättras.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välskött och tillgänglig
Ta fram en lokal rutin för miljökrav på evenemang som sker på parkmark.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välskött och tillgänglig
Medverka till projektet <i>Tillsammans för ett rent Järva</i> i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, civilsamhället och fastighetsägare.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välskött och tillgänglig
Säkerställa att återbruk främjas vid inköp av inredning.	Kansli	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan

Aktiviteter 2023	Genomförandeansvar
Skapa en rutin för livscykelerspektiv vid ny- och ombyggnation i nämndens egna initierade projekt.	Lokal- och stadsmiljö
Inventera andel matsvinn i verksamheter där mat serveras.	Förskola Äldreomsorg, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Löpande aktiviteter 2022-2023	Genomförandeansvar	VP-mål
Delta i Håll Sverige Rents skräpplockardag genom att anordna skräpplockarevent för att uppmuntra invånarna att bidra till minskad nedskräpning i stadsdelsområdet.	Kansli Förskola Staben	1.2 Stadsmiljön är trygg, välkött och tillgänglig

5. Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem

Målbilden innebär att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden. Genom att skapa mångfunktionella gröna lösningar samtidigt som staden växer får vi fler ekosystemtjänster som bidrar till en hållbar, resilient och attraktiv stad.

Etappmål för programperioden är:

- Upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur.
- Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel.
- Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald.
- Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten.

5.1. Upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blå och gröna infrastruktur

Etappmålet innebär att åtgärder vidtas för att upprätthålla den biologiska mångfalden i staden och att staden kan växa samtidigt som livsmiljöer för växter och djur inte fragmenteras eller förorenas.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Värna naturreservat och naturområden där intrång kan ge irreversibla förluster till exempel de områden som har tagit mycket lång tid för att etablera eller de områden som har ett strategiskt läge i den blågröna infrastrukturen.
- Till skapa nya blå och gröna miljöer som bidrar till områdets ekologiska resiliens och robusthet vid ny bebyggelse.
- Verka för ekologiskt anpassad skötsel i både nyskapande och befintliga naturmiljöer, till exempel anlagda groddammar, gamla ekmiljöer och andra artrika inslag i det kulturlandskap som givit upphov till Stockholms särskilda naturkvaliteter.
- Förbättra de fysiska förutsättningarna för fisk, bottendjur, groddjur, sjöfåglar med flera i stadens vattenecosystem genom att avlägsna vandringshinder, återskapa vegetation i strandmiljöer och öka variationen i vattennivåer och vattenflöden.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

5.2. Ökat genomförande av förstärkningsåtgärder, ekologisk kompensation och naturvårdsskötsel

Etappmålet innebär att staden ska stärka förmågan att genomföra åtgärder som gynnar den biologiska mångfalden.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Genomför särskilda satsningar på prioriterade arter och miljöer, både när det gäller skötsel, restaurering och förstärkningsåtgärder.
- Utveckla processer och verktyg som till exempel grönytefaktorn för att arbeta med biologisk mångfald inom stadsplanering.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

5.3. Ökad andel livsmedel och varor i stadens inköp som gynnar biologisk mångfald

Etappmålet innebär att staden vid upphandling och inköp i ökad utsträckning konsumerar varor med miljömärkning och utifrån ambitionen att maten ska vara god, näringsrik, hållbar, integrerad, trivsamt och säker i enlighet med stadens Strategi för god, hälsosam och klimatsmart mat. Under programperioden ska andelen ekologiska livsmedel av inköpta måltider och livsmedel till stadens verksamheter öka från hälften till drygt två tredjedelar.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Öka andelen ekologiskt producerade varor i stadens inköp samt ett ökat utbud av vegetariska livsmedel och varor producerade i nivå med svenska djurskyddsregler.
- Vid inköp och upphandling ställa krav på god djurhållning.
- Vid inköp och upphandling använda Världsnaturfondens köttguide och konsumtionsguide för fisk följs, i syfte att bidra till den biologiska mångfalden samt till fiskebestånden i haven.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos servicenämnden.

5.4. Förbättrad vattenkvalitet i stadens sjöar, vattendrag och kustvatten

Etappmålet innebär att staden aktivt verkar för att Stockholms vattenförekomster uppnår god ekologisk och kemisk status, enligt EU:s vattendirektiv. Stadsnära vatten av god kvalitet är ett av Stockholms varumärken och bidrar till en levande och resilient stad. Till 2023 ska vattenkvaliteten i Stockholms vattenförekomster förbättras betydligt och mängden mikroplaster minska.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Aktivt verka för ett helhetsperspektiv och skapa multifunktionella anläggningar som skapar mervärden ur flera perspektiv än bara dagvattenrening.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Ta fram en rutin för att säkerställa att förvaltningen erhåller grönkompensation i exploateringsprojekt.	Lokal- och stadsmiljö	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Medverka till projektet <i>Tillsammans för ett rent Järva</i> i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, civilsamhället och fastighetsägare.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välskött och tillgänglig

Aktiviteter 2023	Genomförandeansvar
Upprättande av en natur- och kulturstig i stadsdelsområdet.	Lokal- och stadsmiljö

Vattenmiljöer bevaras, utvecklas och återskapas i samverkan med berörda aktörer.	Lokal- och stadsmiljö
De gröna kilarna Spångadalen (Tenstadalen) värnas och bibehålls.	Lokal- och stadsmiljö
Inventera andelen yta som är naturmark med höga naturvärden.	Lokal- och stadsmiljö

Löpande aktiviteter 2022-2023	Genomförandeansvar	VP-mål
Främja den biologiska mångfalden genom bland annat utökade ängs- och slåtterytor.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välkött och tillgänglig
Bevaransvärda träd (solitära och i naturområden) ska bevaras, utvecklas och god skötsel ska säkerställas.	Lokal- och stadsmiljö	1.2 Stadsmiljön är trygg, välkött och tillgänglig

KF-indikatorer 2022	KF:s årsmål	Nämndens årsmål
Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel.	65 %	65 %

6. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Målbilden är att Stockholm har utvecklats till en stad där dess invånare inte utsätts för skadlig exponering av buller eller luftföroreningar. Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas och bullernivåerna i staden ska ge förutsättningar för trivsel och rekreation samt inte påverka människors hälsa negativt.

Etappmål för programperioden är:

- Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för stadens medborgare.
- Minskat omgivningsbuller.

Nämnden har inget specifikt utpekat ansvar att genomföra åtgärder som bidrar till att nå etappmålen. Det går däremot att koppla aktiviteter till ett av etappmålen – *Minskad exponering av kvävedioxid och partiklar för staden medborgare*.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Verka för en förnyelse av fordonsflottan och ökad elektrifiering.
- Arbeta för optimerad byggtrafik och godstrafik till exempel genom bygglogistik och krav på arbetsmaskiner samt samlastning.

Uppföljningsansvaret för etappmålen ligger hos trafiknämnden med stöd av miljö- och hälsoskyddsnämnden.

7. Ett giffritt Stockholm

Målbilden är i enlighet med det nationella miljö kvalitetsmålet Giffri miljö, att förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Etappmål för programperioden är:

- Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter.

7.1. Minskade nivåer av skadliga ämnen i varor och kemiska produkter

Etappmålet innebär att staden ska driva utvecklingen mot en minskad användning av skadliga kemikalier, genom att följa den egna organisationens relaterade handlingsplaner samt att verka för en ökad medvetenhet om kemikalier bland stockholmare. Under programperioden ska antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen i stadens verksamheter reduceras med över en tredjedel och kraven på miljöbedömning av kemiska produkter i bygg- och anläggningsprojekt ska öka avsevärt.

Exempel på åtgärder som främjar att etappmålet uppnås inom programperioden:

- Fortsätta arbetet med kemikaliesmarta förskolor och verka för en giffri miljö i förskolan och skolan.
- Ersätta produkter med önskat innehåll mot bättre alternativ genom inköp och upphandling.
- Dokumentera de kemiska produkterna och byggvaror som används i stadens verksamheter, med hjälp av bland annat Chemsoft och Byggvarubedömningen eller likvärdigt.
- Genomföra kommunikationsinsatser både internt och externt för att inspirera till att minska användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier.

Uppföljningsansvaret för etappmålet ligger hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Aktiviteter och indikatorer

Aktiviteter och indikatorer i verksamhetsplanen för 2022 och 2023 som är kopplade till miljömålet är följande:

Aktiviteter 2022	Genomförandeansvar	VP-mål
Nämndens verksamheter som hanterar kemikalier ska ansluta sig till Chemsoft.	Kansli Förskola Äldreomsorg, funktionsnedsättning och psykisk ohälsa	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan
Säkerställa att samtlig förskolepersonal genomgår utbildning för kemikaliesmart förskola.	Förskola	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan

Aktiviteter 2023	Genomförandeansvar
Inventera samtliga offentliga lekplatser i parkmiljö och förskolgårdar avseende farliga ämnen.	Lokal- och stadsmiljö Förskola

Löpande aktiviteter 2022-2023	Genomförandeansvar	VP-mål
Alla verksamheter arbetar för att användningen av plast minskar och engångsartiklar fasas ut så långt som möjligt.	Samtliga enhetschefer	2.5 Nämndens verksamheter är hållbara med låg miljö- och klimatpåverkan

KF-indikatorer 2022	KF:s årsmål	Nämndens årsmål
Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system.	100 %	100 %